

Advokātu apmācības sistēmas ES

Francija

Informāciju sniedza: Advokātu asociāciju valsts padome (*Conseil National des Barreaux*)

2014. gada aprīlis

VALSTS ADVOKĀTU APMĀCĪBAS SISTĒMAS RAKSTUROJUMS — Francija

1. Piekļuve profesijai

Augstākā/universitātes izglītība	JĀ
Akadēmiskais grāds tiesību zinātnē ir obligāts	JĀ Maģistra grāds tiesību zinātnē vai līdzvērtīga izglītība ir priekšnoteikums kļūšanai par advokātu Juridiskais pamats Franču valodā: 1998. gada 25. novembra Rīkojums par to akadēmisko grādu vai diplomu sarakstu, kas advokāta profesijas nolūkā atzīti par vienlīdzīgiem maģistra grādam tiesībzinātnēs (<i>Arrêté du 25 novembre 1998 fixant la liste des titres ou diplômes reconnus comme équivalents à la maîtrise en droit pour l'exercice de la profession d'avocat</i>) un 2007. gada 21. marta Rīkojums (<i>Arrêté du 21 mars 2007</i>)
Veicamās darbības, lai kļūtu par pilntiesīgu advokātu	• Pilsonības prasības: Francijas pilsonība, ES dalībvalsts pilsonība, Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) dalībvalsts pilsonība, tādas valsts vai teritoriālas vienības pilsonība, kas nav ES vai EEZ daļa un kurā Francijas pilsoņiem atļauts strādāt attiecīgajā profesijā atbilstīgi tādiem pašiem nosacījumiem, kādi tiek piemēroti ieinteresētajām personām, kuras vēlas strādāt šajā profesijā Francijā, vai bēgļa

	statuss vai bezvalstnieka statuss, ko atzinis Francijas Bēgļu un emigrantu aizsardzības birojs (<i>OFPPRA</i>), • prasības par iegūtu akadēmisko grādu: 1. līmeņa maģistra grāds tiesību zinātnē vai līdzvērtīga izglītība un <i>CAPA</i> sertifikāts, kas apliecina advokāta profesionālo spēju izvērtējumu (<i>certificat d'aptitude à la profession d'avocat</i>), • reputācijas prasības: pretendenti nedrīkst būt sodīti par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu vai disciplināri sodīti, vai maksātnespējīgi, vai saņēmuši cita veida sankcijas, • reģistrācija advokātu asociācijā: ○ sekmīgi jānokārto <i>CAPA</i> galīgais eksāmens, ○ pēc galīgā <i>CAPA</i> eksāmena sekmīgas nokārtošanas topošajam advokātam ir jānodod zvērests un jāreģistrējas attiecīgajā advokātu asociācijā iekļaušanai praktizējošo advokātu sarakstā — pēc vietas, kur persona vēlas praktizēt kā advokāts (sk. 101. pantu décret du 27 novembre 1991). Juridiskais pamats (franču valodā) 1971. gada 31. decembra Likums par noteiktu tiesu un juridisko profesiju reformu (Loi n° 71-1130 du 31 décembre 1971 portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques) 1991. gada 27. novembra Dekrēts Nr. 91-1197 par advokāta profesiju (Décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat)
Alternatīvi profesijas iegūšanas veidi Atsevišķu profesiju pārstāvji atkarībā no iepriekš veiktajām darbībām, kas minētas Dekrēta Nr. 91-1197 (décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat) 97. un 98. pantā, ir atbrīvoti no prasības par akadēmiskā grāda iegūšanu saskaņā ar iepriekš minētā 1971. gada 31. decembra Likuma 11. panta 2. punktu (article 11 (2°) de la loi du 31 décembre 1971), no prasības par apmācību un prasības par sertifikātu, kas apliecina advokāta profesionālo spēju izvērtējumu: 1) Francijas Valsts padomes (<i>Conseil d'État</i>) locekļi un bijušie locekļi, kā arī administratīvo tiesu un administratīvo apelācijas tiesu locekļi un bijušie locekļi; 2) Revīzijas palātas vai Franču Polinēzijas un Jaunkaledonijas reģionālo revīzijas kameru tiesneši vai bijušie tiesneši;	

- 3) tiesneši un bijušie tiesneši no tiesu iestādēm, uz kurām attiecas Dekrēts Nr. 58-1270 ([*Ordonnance n° 58-1270 du 22 décembre 1958 portant loi organique relative au statut de la magistrature*](#));
- 4) universitāšu profesori, kuri pasniedz tiesību zinātnes;
- 5) advokāti, kas strādā Valsts padomē un Kasācijas tiesā;
- 6) bijušie juristi, kuriem ir tiesības īstenot pārstāvību Apelācijas tiesā;
- 7) bijušie juristi, kas ir reģistrējušies Francijas Advokātu asociācijā, un bijušie juriskonsulti.

Turpmāk minēto profesiju pārstāvji ir atbrīvoti no prasības par teorētisku un praktisku apmācību un no prasības par sertifikātu, kas apliecina advokāta profesionālo spēju izvērtējumu:

- 1) notāri, tiesu izpildītāji, komerciesu sekretāri, tiesu administratori un maksātnespējas administratori, bijušie likvidatori un tiesu administratori, konsultanti intelektuālā īpašuma jautājumos un bijušie konsultanti patentu jautājumos, ja viņi savā amatā ir nostrādājuši vismaz piecus gadus;
- 2) universitāšu lektori, pasniedzēju asistenti un personas, kuras strādā pasniedzēja amatā, ja viņiem ir doktora grāds tiesību zinātnē, ekonomikā vai vadībā un viņi var apliecināt piecu gadu darba pieredzi kādā no iepriekš minētajiem amatiem mācību vai pētniecības iestādē;
- 3) uzņēmumu juristi, kas var pierādīt vismaz astoņu gadu darba pieredzi viena vai vairāku uzņēmumu juridiskajā nodaļā;
- 4) valsts ierēdņi un A kategorijas bijušie valsts ierēdņi vai personas, kas tiek uzskatītas par šādas kategorijas valsts ierēdņiem, ja viņiem ir vismaz astoņu gadu pieredze juridiskajā praksē valsts administrācijā vai dienestā, vai kādā starptautiskā organizācijā;
- 5) arodbiedrību juridiskie atašeji (*attachés*), kuri ir veikuši juridiska rakstura pienākumus vismaz astoņus gadus;
- 6) algoti juriskonsulti, kas strādājuši advokāta labā, kādā apvienībā vai advokātu birojā, praktizējoša advokāta birojā vai jurista labā Valsts padomē un Kasācijas tiesā, ja viņi var pierādīt vismaz astoņu gadu darba pieredzi juridiskajā praksē pēc stāšanās amatā vai tāda akadēmiskā grāda iegūšanas, kas minēts 1971. gada 31. decembra Likuma 11. panta 2. punktā;
- 7) personas, kas minētas 2011. gada 25. janvāra Likuma Nr. 2011-94 22. pantā ([*article 22 de la loi n° 2011-94 du 25 janvier 2011 portant réforme de la représentation devant les cours d'appel*](#));
- 8) deputātu palīgi vai senatoru palīgi, kuri ir veikuši šos pienākumus kā pamatdarbu un ir pildījuši juridiska rakstura pienākumus vadošā amatā vismaz astoņus gadus.

2. Ievadapmācība

Vai ir paredzēts ievadapmācības periods?	JĀ	Juridiskais pamats (franču valodā) 1991. gada 27. novembra Dekrēts Nr. 91-1197 par advokāta profesiju (<i>Décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat</i>)
Vai ievadapmācības periods ir obligāts?	JĀ	Ievadapmācības perioda ilgums Apmācība CRFPA (reģionālās advokātu skolās) ilgst 18 mēnešus .

Struktūras, kas ir atbildīgas par ievadapmācību organizēšanu	• Reģionālās advokātu skolas (<i>École d'avocats — EDA</i>) (iepriekšējais nosaukums: advokātu profesionālās apmācības reģionālie centri (<i>CRFPA — Centre Régional de Formation Professionnelle des Avocats</i>)), • <i>Conseil National des Barreaux</i> (Francijas Advokātu asociāciju valsts padome). Juridiskais pamats (franču valodā) 1971. gada 31. decembra Likuma par noteiktu tiesu un juridisko profesiju reformu 13. pants un 21-1. pants (<i>Article 13 et article 21-1 de la loi du 31 décembre 1971 portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques</i>)	
Ievadapmācību veidi	• CRFPA kursi (sk. iepriekš: <i>École d'avocats – EDA</i>), • stažēšanās (tiesas, uzņēmumi), • 2. līmeņa maģistratūras kursi, • stažēšanās advokātu birojā (plašāku informāciju sk. sadaļā "Vai ievadapmācības periods ir iedalīts vairākos posmos?").	
Iestājeksmācība/pārbaudījums pirms ievadapmācības perioda	JĀ	CRFPA iestājeksmācība Juridiskais pamats (franču valodā) 1991. gada 27. novembra Dekrēta Nr. 91-1197 57. pants (<i>article 57 du décret n°91-1197 du 27 novembre 1991</i>) un 2003. gada 11. septembra Rīkojums par CRFPA iestājeksmācības programmu un kārtību (<i>arrêté du 11 septembre 2003 fixant le programme et les modalités de l'examen d'accès au CRFPA</i>)
Noteikta mācību programma ievadapmācības periodā	JĀ	1991. gada 27. novembra Dekrēts Nr. 91-1197 par advokāta profesijas īstenošanu, 3. apakšsadaļa, 57. pants (<i>sous section 3 du décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991, notamment article 57</i>). Sešu mēnešu sākotnējā apmācība. Galvenie temati: profesionālā ētika, juridisku dokumentu sagatavošana, mutvārdu uzstāšanās un debates tiesā, tiesu procesi, juridiskā biroja

		vadība, kāda mūsdienu svešvaloda.
Iezīmes attiecībā uz ES tiesībām un valodu apmācību	JĀ	Valodu apmācība CRFPA iestājek sāmenā ir mutisks pārbaudījums vienā no tām mūsdienu svešvalodām, kas uzskaitītas pielikumā 2003. gada 11. septembra Rīkojumam par CRFPA iestājek sāmenu programmu un kārtību (<u>Arrêté du 11 septembre 2003 fixant le programme et les modalités de l'examen d'accès au centre régional de formation professionnelle d'avocats</u>). Apmācība ES tiesībās 1991. gada 27. novembra Dekrēta Nr. 91-1197 (<u>décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991</u>) 57. pantā ES tiesību apguve nav minēta kā daļa no mācību pamatprogrammas. Tomēr 2005. gada 7. decembra Rīkojumā (<u>Arrêté du 7 décembre 2005 fixant le programme et les modalités de l'examen d'aptitude à la profession d'avocat</u>) ir paredzēts, ka: - minētā dekrēta pielikumā dotajā programmā nepārprotami ir iekļautas "Kopienas tiesības un Eiropas tiesības" (institucionālās tiesības / būtiskākās ES tiesību jomas), - iestājek sāmenā obligāti jābūt mutiskam pārbaudījumam 15 minūšu garumā, kas notiek pēc trīs stundu sagatavošanās laika saistībā ar kādu lietu civiltiesību, komerciesību, sociālo tiesību, krimināltiesību, administratīvo tiesību vai Kopienas tiesību jautājumā, kuru izvēlas kandidāts ("coefficient 2") (2005. gada 7. decembra Rīkojuma 3. pants). Reģionālo advokātu skolu (EDA) mācību programmas ir dažādas, un mācības ES tiesību jautājumos tajās tiek iekļautas aizvien biežāk, jo pieaug ES tiesību ietekme uz Francijas tiesībām visās jomās. ES tiesību jautājumi bieži tiek aplūkoti ne tikai specializētosursos, bet arī mācībās par citiem tematiem (krimināltiesības, civiltiesības, sociālās tiesības). Francijas Advokātu asociācijas delegācija (<u>Délégation des Barreaux de France (DBF)</u>) ir izstrādājusi ES tiesību moduli, kas

	tiek izmantots dažās reģionālajās advokātu skolās.	
Vai ievadapmācības periods ir iedalīts vairākos posmos?	JĀ	Juridiskais pamats (franču valodā) 1991. gada 27. novembra Dekrēta Nr. 91-1197 58. pants (Article 58 du décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991) Ievadapmācības periods 18 mēnešu garumā tiek iedalīts trijos kalendārajos posmos: • 6 mēnešu kursi CRFPA, kas paredzēti pamatzināšanu apgūšanai, • 6–8 mēneši ir paredzēti individuāla pedagoģiskā projekta (IPP) īstenošanai. Pastāv divas iespējas — stažēšanās (tiesas, uzņēmumi) vai studijas universitātes 2. līmeņa maģistratūrasursos, • 6 mēnešu stažēšanās advokātu birojā (noslēdzot trīspusēju vienošanos starp reģionālo centru, stažieri un prakses vadītāju).
Novērtējums/eksāmens pēc ievadapmācības perioda beigām	JĀ	Pabeidzot ievadapmācību CRFPA, kandidātam ir jānokārto eksāmens Juridiskās profesijas spēju izvērtējuma sertifikāta (CAPA) saņemšanai atbilstīgi procesam, kas paredzēts 2005. gada 7. decembra Rīkojumā (Arrêté du 7 décembre 2005 fixant le programme et les modalités de l'examen d'aptitude à la profession d'avocat).
3. Tālākizglītības sistēma		
Tālākizglītības un apmācības specializācijā nošķiršana	JĀ.	Juridiskais pamats (franču valodā) 1991. gada 27. novembra Dekrēta Nr. 91-1197 85. pants (Article 85 du décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991) Katru gadu Francijas Advokātu asociāciju valsts padome publicē to advokātu sarakstu, kas ir saņēmuši vienu vai divas specializācijas, tostarp, iekļaujot tajā advokātus, kuriem ir tiesības īstenot pārstāvību apelācijas tiesās, kā paredzēts 1971. gada

		31. decembra Likuma 1. panta 4. punktā (sk. iepriekš sadaļu "Veicamās darbības, lai kļūtu par pilntiesīgu advokātu").
Prasības saistībā ar tālākizglītību	JĀ	Ētiskais pienākums turpināt izglītoties ir paredzēts likumā, kas sagatavots pēc konsultēšanās ar Francijas Advokātu asociāciju valsts padomi, kura paredz attiecīgās procedūras. Juridiskais pamats (franču valodā) • 1971. gada 31. decembra Likuma par noteiktu tiesu un juridisko profesiju reformu 14-2. pants (<i>Article 14 -2 de la loi du 31 décembre 1971 portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques</i>) - Advokātu asociācijā reģistrētiem advokātiem tālākizglītība ir obligāta, • 1991. gada 27. novembra Dekrēta par advokāta profesiju 85. pants un 85-1. pants (<i>Articles 85 et 85-1 du décret du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat</i>), • 2011. gada 25. novembra Lēmums Nr. 2011-004 par advokātu tālākizglītības īstenošanas kārtību (<i>Décision à caractère normatif n 2011-004 du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d'application de la formation continue des avocats,</i>)
Prasības saistībā ar apmācību specializācijā	JĀ	Juridiskais pamats 1991. gada 27. novembra Dekrēta par advokāta profesiju 85. pants (<i>article 85 du décret du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat</i>) Advokāti, kuri ir specializējušies kādā jomā, pusi no tālākizglītībai paredzētā laika velta savai(-ām) specializācijas jomai(-ām).

Prasības saistībā ar svešvalodu apguvi	Nav prasību.
Prasības par ES tiesībām veltīta satura iekļaušanu tālākizglītības/specializācijas programmā	Nav prasību.
4. Akreditācijas sistēmas un apmācības pakalpojumu sniedzēji	
Akreditācijas iespēja	JĀ Lai varētu sniegt apmācības pakalpojumus advokātiem, nav jāveic obligāta akreditācija. Lēmumā Nr. 2011-004 (<i>Décision du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d'application de la formation continue des avocats</i>) ir teikts, ka apmācības pakalpojumu sniedzējam reizi gadā, reizi divos mēnešos vai katru semestri ir jāsniedz sīka informācija Francijas Advokātu asociāciju valsts padomei par apmācības pasākumu programmu attiecīgajā posmā. Obligāti ir jāiesniedz tikai programma. Francijas Advokātu asociāciju valsts padome nekontrolē ne mācību programmu saturu, ne piedāvātos mācību pasākumus.
To apmācības pakalpojumu sniedzēju skaits, kas piedāvā tālākizglītības pasākumus	Dati nav pieejami (tā kā piedāvātie apmācības pasākumi netiek kontrolēti, nav arī datu par apmācības pakalpojumu sniedzēju skaitu).
Apmācības pakalpojumu sniedzēji, kas izstrādā akreditētus tālākizglītības pasākumus	• CRFPA — advokātu profesionālās apmācības reģionālie centri (<i>Écoles d'avocats — EDA</i>), • advokātu asociācijas, • Francijas advokātu asociāciju izveidotas vai pārvaldītas organizācijas, • akreditēti privātie apmācības pakalpojumu sniedzēji.
To apmācības pakalpojumu sniedzēju skaits, kas rīko	Dati nav pieejami (tā kā piedāvātie apmācības pasākumi netiek kontrolēti, nav arī datu par

apmācības pasākumus, lai sagatavotu apmācāmās personas darbībai noteiktā specializācijā	apmācības pakalpojumu sniedzēju skaitu).	
Apmācības pakalpojumu sniedzēji, kas izstrādā akreditētus apmācību pasākumus, lai sagatavotu apmācāmās personas darbībai noteiktā specializācijā	• Advokātu asociācijas, • advokātu asociācijas pārvaldītas vai izveidotas organizācijas, • akreditēti apmācības pakalpojumu sniedzēji privātas komercdarbības ietvaros (tostarp advokātu biroji), • akreditētie apmācības pakalpojumu sniedzēji privātas vai publiskas bezpeļņas organizācijas darbības ietvaros (tostarp universitātes), • neakreditētie apmācības pakalpojumu sniedzēji privātas komercdarbības ietvaros, • neakreditētie apmācības pakalpojumu sniedzēji privātas vai publiskie bezpeļņas organizācijas darbības ietvaros.	
Pasākumi un metodes		
Iespējamie apmācības pasākumu veidi saskaņā ar tālākizglītības vai specializācijas prasībām	Tālākizglītība • juridisku dokumentu publikācijas, • apmācība, ko piedāvā advokāti, skolas vai citas profesionālās mācību iestādes, • juridiskie kolokviji vai konferences, vai pasākumi, kas ir tieši saistīti ar advokātu profesionālo darbību, • advokātu pasniegti kursi, • tālmācība, • citās valstīs apmeklētu tālākizglītības pasākumu abpusēja	Dalība apmācības pasākumos citās dalībvalstīs Ārvalstīs apmeklēti apmācības pasākumi vai iegūti kredītpunkti var tikt ņemti vērā, vērtējot tālākizglītības prasību izpildi, saskaņā ar noteikumiem, kas paredzēti turpmāk minētajā 2011. gada 25. novembra Lēmumā.

	atzīšana.	Juridiskais pamats 2011. gada 25. novembra Lēmums Nr. 2011- 004 par advokātu tālākizglītības īstenošanas kārtību, 6. pants (<i>Décision à caractère normatif n 2011-004 du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d'application de la formation continue des avocats, article 6.</i>)
--	-----------	--

5. Apmācības pasākumu uzraudzība

Organizācijas, kas ir iesaistītas tālākizglītības pasākumu uzraudzībā	• Advokātu asociāciju valsts padomes profesionālās apmācības komiteja: - advokātu profesionālās apmācības reģionālo centru (CRFPA) piedāvātās tālākizglītības kontrole, - tiek kontrolētas tālākizglītības programmas Brīvo profesiju starpprofesiju tālākizglītības fonda (<i>FIF-PL — Fond Interprofessionnel de Formation des Professionnels Libéraux</i>) ietvaros. CRFPA piedāvātā apmācība tiek vērtēta pēc diviem kritērijiem: stils (mērķauditorija un moduļi) un saturs (apmācības dažādība, aptverot visas tiesību jomas un ņemot vērā aktuālākos tiesību jomas tematus). • <i>FIF-PL</i> noslēdz finansēšanas līgumus ar katru reģionālo advokātu skolu (<i>écoles d'avocats</i>).
--	--

	Advokātu asociāciju valsts padomes profesionālās apmācības komiteja daļu no <i>FIF-PL</i> līdzekļiem piešķir profesionālu advokātu arodbiedrību struktūrām, kas ir reģistrējušās kā profesionālās apmācības pakalpojumu sniedzēji (saskaņā ar L. 6351-1. pantu un Francijas Darba kodeksu (<i>Code du travail</i>)) un kas Advokātu asociāciju valsts padomei ir iesniegušas savas tālākizglītības programmas. Tomēr programmu saturs pārbaudīts netiek. Jāievēro tikai prasība par to iesniegšanu.
Uzraudzības process	- Lēmumā Nr. 2011-004 (<i>Décision à caractère normatif n 2011-004 du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d'application de la formation continue des avocats</i>) ir paredzēts, ka apmācības pakalpojumu sniedzējam katru gadu ir Francijas Advokātu asociāciju valsts padomei jāsniedz sīka informācija par apmācības pasākumu programmu attiecīgajā posmā; Advokātu asociāciju padomes (<i>Conseils de l'Ordre des Barreaux</i>) a posteriori pārliecinās, ka ir izpildītas prasības attiecībā uz tālākizglītību (<i>1971. gada 31. decembra Likums Nr. 71-1130</i>, 17. pants; <i>1991. gada 27. novembra Dekrēts</i>, 85. panta 1. punkts, un <i>Lēmums Nr. 2011-004</i>, 8. pants).
Organizācijas, kas ir iesaistītas specializēto apmācības pasākumu uzraudzībā	Netiek veikta to tālākizglītības kursu obligāta un visaptveroša kontrole, kurus advokātiem galvenokārt piedāvā privātas vai publiskas neprofesionālās struktūras. Advokātu asociāciju valsts padome pārbauda tikai mācības, ko piedāvā advokātu profesionālās apmācības reģionālie centri (<i>CRFPA</i>), un šīs validācijas procedūras ietvaros tā fakultatīvi pārbauda mācību kursus, ko piedāvā privātā sektora struktūras pēc tam, kad tās iesniegušas savu pieteikumu (sīkāku informāciju par šo procedūru sk. Lēmumā Nr. 2011-004 (<i>Lēmums Nr. 2011-</i>

	<u>004</u>)).
Uzraudzības process	Obligāti ir jāpārbauda tikai tas, vai katrs advokāts ir izpildījis tālākizglītības prasības, tostarp tās, kas attiecas uz advokātiem ar specializāciju . Pārbaudi veic Advokātu asociāciju padomes (<i>Conseils de l'Ordre des Barreaux</i>) (sk. 14-2. pantu <u>1971. gada 31. decembra Likumā Nr.71-1130</u> un 85. pantu <u>1991. gada 27. novembra Dekrētā</u>).

6. Apmācības sistēmas valsts reforma

Advokātu asociāciju valsts padome 2011. gada beigās nolēma atcelt izlīdzinošo noteikumu par 20 apmācības stundām vienā kalendārajā gadā vai 40 stundām divos kalendārajos gados, kā arī noteikumu par to, ka tālākizglītības prasību izpilde tiek aprēķināta, par pamatu ņemot 20 apmācības stundas gadā.

Šī reforma vēl nav īstenota, ņemot vērā Tieslietu ministrijas Centrālās administrācijas paustos iebildumus.

Lēmums Nr. 2011-004 tika grozīts 2011. gadā, un tādēļ tā grozījumi tuvākajā laikā nav gaidāmi.

Avots: pilotprojekts — Eiropas Tiesiskā apmācība: "2. daļa. Pētījums par stāvokli advokātu apmācības jomā saistībā ar ES tiesībām" (*Study on the state of play of lawyers training in EU law*), ko veica Eiropas Advokatūru un juristu biedrību padome (CCBE) un Eiropas Publiskās pārvaldes institūts (EIPA).